

Plan för arbetet mot kränkande behandling och aktiva åtgärder mot diskriminering

HT 2024 - VT 2025

Förskolans namn: Föräldrakooperativet förskolan Mimers Källa.

Planen gäller: Höstterminen 2024 - Vårterminen 2025.

Ansvarig för planen: Petra Möller, Rektor.

Verksamhetsformer som omfattas av planen: Förskola.

Inledning

Skollagens definition av kränkande behandling är ”ett uppträdande som utan att vara diskriminering enligt diskrimineringslagen kränker ett barns eller en elevs värdighet”.

Både diskriminering och kränkande behandling är förbjudet i förskolor, skolor och andra verksamheter som lyder under skollagen. Skyldigheten att förebygga och åtgärda diskriminering respektive kränkande behandling regleras dock till stor del i olika lagar: diskrimineringslagen och skollagen. Att arbeta med aktiva åtgärder mot diskriminering innebär bland annat att du ska arbeta stegvis och i återkommande cykler. Aktiva åtgärder innebär att du ska arbeta för att motverka diskriminering och främja lika rättigheter och möjligheter för barn och elever i din verksamhet.

Planen reviderades i upplägg ht 2023 med ambitionen att planen skulle bli mer levande och arbetas med kontinuerligt hela året. Vi ville också göra barnen mer delaktiga i utformningen av åtgärder.

Personalen kommer detta år sätta upp mätbara och tydliga mål med efterföljande åtgärdsplan med ansvarsområden för att aktivt arbeta med planen på ett genomförbart sätt.

Utvärdering av föregående plan 2023/2024:

Utifrån diskussion under 2023 mellan vårdnadshavare, personal och styrelse i förskolans föräldraråd planerades underlaget till denna plan skulle se ut och tas fram. Besluten utifrån denna diskussion har under föregående läsår fortsatt att bearbetats samt förankrats.

Barnintervjuer, rumsobservationer samt trygghetsvandringar, med undantag för trygghetsvandring tillsammans med vårdnadshavare utomhus har genomförts. Detta pga. att utemiljön samt arbetsätten i utomhusmiljön har omarbetats. Trygghetsvandringen där barnen går med sin vårdnadshavare kommer tas upp igen detta läsår. Vi anser att trygghetsvandringar i samarbete med vårdnadshavare blir ett bra komplement till våra andra kartläggningar.

Intervjufrågorna gav en god indikation om hur barnen upplever sina pedagogiska miljöer på förskolan. Vi ser ändå att vi vill fortsätta skapa en mindre tolkningsbar strategi i hur vi kartlägger barnens upplevelser för att säkra trygghet och förebygga kränkningar. Barnintervjuer i enkätform med känslouttryck föll ut intressant men vi vill prova samma strategi ett år till för att få syn på hur det faller ut i sin helhet.

Vi fortsätter följa vårt pedagogiska års-hjul som visar när dessa kartläggningar genomförs och tydliggör det systematiska arbetet med planen. Våra ställningstaganden för barns integritet och säkerhet som arbetades fram 2021 stöttar oss fortfarande väldigt bra och påminner oss om viktiga punkter att förhålla oss till som en del av arbetet mot kränkande behandling.

Bild lånad från www.do.se

Barnens delaktighet i utförandet av planen

Barnintervjuer har genomförts och gjorts om till att övergå i barnenkäter och trygghetsvandringar för att ge en tydligare bild, tillsammans med pedagoger har trygghetsvandringar genomförts utomhus en gång på detta läsår och barnens tankar och reflektioner har tagits vidare till utformningen av pedagogiska miljön och material till utomhusstationer.

Personalgruppen har gjort rumsobservationer av barnens lek i pedagogiska miljön inomhus och intervjuat barn och underlaget har legat till grund för att förmedla en bild av barnets upplevelse på utvecklingssamtal med vårdnadshavare, med barnets samtycke. Vi har även gjort ett bredare analysarbete på APT och utvecklingsdagar kring detta sätt att arbeta med barns delaktighet och avser fortsätta med dessa former för att få med barnens delaktighet i utförandet av planen.

Vårdnadshavarnas delaktighet i utarbetandet av planen

På förskolan har vi ett nära samarbete med vårdnadshavarna. De görs delaktiga genom trygghetsvandring utomhus. Detta år har vi omarbetat arbetsätt och vår pedagogiska utomhusmiljö så trygghetsvandringen för vårdnadshavare har detta läsår utgått, men tas upp detta läsår igen. Samtal vid hämtningar, lämningar blir viktiga kanaler för delaktigheten. Föräldrarådets form har under läsåret uppstart utvärderas och kommer detta år övergå i ett medlemsmöte med fokus på delaktighet och dialog. Under utvecklingssamtal, i arbetsgrupper, på föräldramöten samt styrelsemöten finns möjlighet till delaktighet.

Personalens delaktighet i utarbetandet av planen

All personal har varit med i utvärderingen av planen från året innan samt kartläggningen av risker.

Kartlägningsunderlag och tid för genomförande:

- Trygghetsvandring inomhus - pedagoger och barn (nytt för detta år, görs i oktober/november start höstlovet)
- Rumsobservationer (oktober/november)
- Trygghetsvandring utomhus - föräldrar och barn (April, start påsklovet)
- Barnenkät (i stället för barnintervjuer genomförs i november och april)
- Kartläggning av risker (APT)

Områden som berörs i kartläggningen är:

Utifrån Skollagens ordalydelse (SkoL 2010:800)

- Kränkande behandling

Diskrimineringslagens (DL 2008:567)

- Kön
- Könsidentitet och könsuttryck/könsöverskridande identitet och uttryck

- Etnisk tillhörighet
- Religion eller annan trosuppfattning
- Funktionsnedsättning
- Sexuell läggning
- Ålder

Utformning av ny plan (nya mål) och kartläggning av potentiella risker

På föräldrakooperativa förskolan Mimers källa arbetar vi uppdelat utanför och innanför grind i mindre grupper och för att kunna erbjuda barnen utrymme för avskildhet och lek i mindre och större sammanhang. Vi har sett att det blir extra viktigt på morgonen mellan 8.30-9.00 att dela upp barngruppen. Risker för att förebygga risk för att barn upplever att de får för lite utrymme och konflikter uppstår sattes en ny rutin. Den pedagog som börjar 8.30 går direkt ut utanför grind med 8 av barnen som kommit.

Innanför grinden fanns en lekstuga med många dolda vinklar och skymd uppsikt trots fönster och öppen dörr. Därav togs lekstugan bort och vi erbjuder nu i stället en öppen yta med möjligheter till bygg, konstruktion, musik och dans (Scenkonst). Det finns också en risk för kränkande behandling vid toalettbesöken i och med att det är ett utrymme längst in i lokalen. Vissa barn vill ha mer avskildhet under sina toalettbesök och andra upplever att de blir påskyndade av sina kompisar. Vi behöver ha tydligare förhållningssätt och rutiner för det. Vi har tagit bort dörr in till hallen där toaletterna är belägna så att vi har bättre översyn. En pedagog är alltid nära vid övergångar och rutinsituationer då toalettkö bildas. Vi arbetar med barnkonventionens artikel 16, barns rätt till ett privatliv och tar hjälp av arbetsmaterialet igelkott och kanin för att konkretisera detta för barnen.

Vi använder vi oss ofta av vår förlängda gård, skogen (utanför grind) och närmiljöer som har stora öppnare ytor men också träd och buskage. Vi pedagoger tänker på att hålla avstånd till barnen för att de ska ha rätt till enskildhet men samtidigt finns då risk att vi missar att upptäcka en kränkande handling. Medvetenheten av detta hos oss pedagoger har ökat och vi försöker skapa balans i att veta när vi behöver vara nära och när vi kan ge barnen mer enskildhet i leken.

Vi har sett att lekar i skogen, utanför grind och utanför förskolans område visar att barnen undersöker och hittar nya relationer och lekar som främjar acceptans och respekt för olika viljor och perspektiv.

Analys av orsaker till risker

Behov av stöttning i barns verbala kommunikation kan leda till fysisk kränkning mellan dem. Dolda utrymmen där barnen kan dra sig undan utom syn och hörhåll från vuxen kan vara orsak till riskerna.

Mål för höstterminen 2024 och vårterminen 2025

- Alla barn ska känna sig trygga med att gå på toaletten.
- Alla barn ska känna sig trygga med att ta sin tid i hallen med på och avklädning.
- Alla delar av gården och undervisning utomhus ska upplevas trygg.

- Nolltolerans mot ord som kan upplevas kränkande eller diskriminerande.
- Nolltolerans mot fysisk kränkande handlingar eller våldsliknande handlingar.
- Alla barn får stöd eller vägledning i konflikthantering snarare än svar och tillrättavisningar.
- När vi utformar lärmiljöer är vi noga med att blanda upp norm med normkreativa material, leksaker för att skapa förutsättningar för utforskande av barns eget identitetsskapande och könsöverskridande lek.
- Samtal förs kontinuerligt i arbetslaget kring hur vi kan arbeta mer normkreativt och göra ändringar utifrån dessa samtal.
- Alla barn ska få sin röst hörd under fler sammanhang under dagen på förskolan.
- Planen ska vara levande och arbetas med kontinuerlig, rutin skapas för incidentrapportering.
- Vi ska kontinuerligt jobba med lekkonstellationer för de äldre barnen där vi delar in barnen i mindre grupper. Sammansättningen i dessa varierar från dag till dag för att främja kamratskap och gemenskap över åldrarna på förskolan.

Förskolans främjande och förebyggande arbete mot diskriminering

Vi agerar "hjälp-jag" då vi upplever att barnen är i behov av stöd eller vägledning i att lösa oenigheter, står på sig kring sina rättigheter, känner behov av att prata om känslor. Eller om vi upplever att något barn blir utsatt/utsätter någon annan. Tillsammans är ett centralt begrepp där vi hela tiden uppmanar barnen att göra sig nyfikna på den andres perspektiv, att hjälpa den andre och att gruppen/ kamraterna ska bli en resurs och trygghet. Arbetet görs genom att ge varje situation kring oenighet eller konflikthantering tid och engagemang. Gruppstarkande lekar, helgruppsaktiviteter och utflykter är några aktiviteter som är återkommande inslag i verksamheten. Undervisning sker både i helgrupp och olika mindre grupper. Vi arbetar som ett helt arbetslag, men har olika ansvarsområden. Detta för att skapa en känsla av att alla barn är allas ansvar. Arbetslaget samtalar ofta om att vi är viktiga förebilder, vårt agerande avspeglas ofta i barngruppen. Vi i arbetslaget har goda kunskaper om hur vi ska agera utifrån planens intentioner och har återkommande reflektioner på månadsmöten (APT) kring ev. incidenter som uppstår.

Åtgärder utifrån mål, kartläggningar och observationer

Åtgärd:	Vad ska göras?	När?	Vem är ansvarig?	När skall uppföljning ske?
1.				
2.				
3.				
4.				

Arbetsrutiner

Rutiner för att tidigt upptäcka trakasserier och kränkande behandling

Vi pedagoger är närvarande i barnens lekar och i den övriga verksamheten för att kunna se och höra. Då kan vi stötta och fånga upp det som händer och motverka kränkningar och trakasserier, samtidigt som vi lyfter det positiva barnen gör i samspelet med varandra. Att samtala med barnen och konkret visa hur de ska förhålla sig till varandra i förskolans kontext och i sin omvärld, gör dem delaktiga i arbetet mot kränkande behandling. Vi visar på olika sätt, att olikheter berikar och skapar möjligheter att lära, förstå nya saker.

Vi ska ta barns, vårdnadshavarnas och pedagogers signaler på allvar och agera när något uppkommer samt regelbundet dokumentera eventuella händelser. Ser vi att någon/några barn behöver stöttning och hjälp i samspelet med andra fysiskt, verbalt eller psykiskt ska vi som vuxna alltid agera och detsamma gäller vuxnas samspel med barn, kollegor och vårdnadshavare. Pedagogernas förhållningssätt till varandra och uppdraget är av yttersta vikt för att vi ska vara de goda förebilder som barnen har rätt till.

Rutiner vid akuta situationer

Barn som kränker barn

- Den personal som uppmärksammar situationen går in och bryter direkt.
- Lyssnar på berörda barn (första fokus på den som blivit kränkt)
- Tillsammans bestämmer vi hur vi går vidare
- Arbetslaget informeras omgående eller på veckoreflektionen

- Vårdnadshavare informeras vid behov
- Situationen följs upp en tid senare med berörda parter
- Gör en incidentrapport i samråd med rektor
- Kontakta forskolepsykolog för stöd vid behov
- Skapa omedelbart en åtgärd om möjligt för att minska risken att kränkningen återupprepas

Vuxna som kränker barn

- Säg ifrån direkt när vuxen/personal/vårdnadshavare kränker ett barn
- Gå i väg avskilt och klargör hur du upplevt situationen
- Rektor informeras
- Vårdnadshavare informeras
- Upprätta en händelserapport i samråd med rektor
- Kontakta forskolepsykolog för stöd vid behov

Om en personal handlar i strid mot lagen är rektor ansvarig för att omgående utreda ärendet och se till att nödvändiga åtgärder vidtas. Rektor följer upp ärendet med berörda personer och kontrollerar att lagen efterlevs.

Vuxna som kränker vuxna

- Direkt tillsägelse
- Rektor informeras
- Rektor lyssnar och samtalar med berörda parter
- Rektor informerar styrelse
- Rektor tillsammans med berörd vuxen upprättar en händelserapport
- Kontakta forskolepsykolog för stöd vid behov

- Skyddsombudet finns till förfogande

Barn som kränker vuxen

- Direkt tillsägelse
- Rektor informeras
- Rektor samtalar med berörd pedagog/vårdnadshavare
- Rektor samtalar med vårdnadshavare och barn
- Berörd pedagog/vårdnadshavare skriver händelserapport
- Kontakta förskolepsykolog för stöd vid behov

Ytterligare tänkbara åtgärder som kan komma att påkallas

- Styrelse
- Sociala myndigheter
- Polis

Incidentrapport (mall)

Rapporten fylls i av berörd person alternativt den som uppmärksammade kränkningen direkt i detta dokument som sedan sparas som underlag till revidering, nya mål och åtgärder:

Datum:

Den kränktes namn:

Förskola:

Vem har uppmärksammat problemet:

Vad har hänt?

Var hände det?

Kort beskrivning av händelsen:

Ärendets art:

- Diskrimineringsgrund:
- Annan kränkande behandling:

Åtgärder:

Rutiner för uppföljning av åtgärder vid trakasserier och kränkande behandling

Uppföljning av överenskomna åtgärder görs av berörda personer efter överenskommen tidsperiod. Utvärdering och ev. nya åtgärder dokumenteras och sätts in.

Mall för kartläggning tillsammans med barn

I samband med höst och påsklov genomför arbetslaget kartläggningar. Tillsammans med barnen görs en ”trygghetsvandring i den pedagogiska lärmiljön inomhus” och en ”barnenkät” för att undersöka varje enskilt barns upplevelse av förskolan och sig själv i förhållande till sin vistelse på förskolan. Barnen svarar med hjälp av bild-stöd på olika uttryck som ex. en glad mun, neutral/rak mun eller en ledsen mun. De barn som är födda 2021 och 2022 ser vi till *att även* rumsobservera med fokus analysera uttryck som visas i lek, rutinsituationer samt planerad undervisning under samma perioder.

Frågor i barnenkäten är:

1. Jag tycker om att vara på förskolan.
2. Jag är en bra kompis.
3. Jag har roligt när jag är på förskolan.
4. Jag har roligt när jag leker med de andra barnen på förskolan.
5. Jag tycker att maten smakar gott på förskolan.
6. Jag får vara med och bestämma vad vi får göra på förskolan.
7. Jag lär mig nya saker på förskolan.

Resultat av trygghetsvandring inomhus och barnenkät:

Resultat av observationerna med fokus på barns uttryck och upplevelser samt rumsobservationer för barn födda 2021 och 2022 under ovannämnd period:

Resultat av trygghetsvandringarna utomhus baserat på digital enkät till barn och vårdnadshavare.

Delaktiga i utvärderingen av fjolårets plan: Arbetslaget

Ansvarig för att årets plan utvärderas: Petra Möller

Årets plan ska följas upp systematiskt, vid verksamhetsförändring eller vid behov.

Incidentrapporteringar görs och samlas i arkivskåpet för utvärdering av nästa årsplan.

Utvärderas senast: september 2025